אי אפשר. בלא מיכה: דכי שלים זייניהו. כשכלים כלי זיין במלחמה קטלי בתריסין: **עשמיום.** חתיכות עצות שקורין מש"ם: **דחלני מינייהו.** מחליסין אומן בקורנס עד שנעשו דקות ועושין מהן כלי זיין: **אפילו מרי.** פושיו"ר: **וחליני.** דולדורי"ם. לא מזכין להו דמלישי מיינייהו כלי זיין: **כפרזלא הינדואה.** של ברזל הודו שאין עושין אותה אלא לכלי זיין: **דמגני עילוון.** נלחמים לשמור העיר ואת יושביה: **שאינה יכולה להתרפאות.** ומסתמא לשחיטה זכנה ולא משהי ליה ולא חזי ליה ישראל כי עובד כוכבים לתיפוק מורכה מיניה לזכוני שלימה: **והלא מרביעין עליה.** ומשהו לה ומאן דחזי לה כי עובד כוכבים יליף מינה לזכוני שלימה: **לכשהלד.** מתסריהו דלא מלד לעולם: **דקטיל כשיחופיה.** מלמדהו להרוג בידו את הטופלים בטלאכה. שיחופיה מכת יד בהמה ומיה קרי שיחופא שמכה כלפי מעה כמו שחופי כסף (שבת דף סו:). מלעטו"ר בלע"ז: **פורש בהמה גסה מאי היא.** כלומר איסור טעם מכירת בהמה גסה מאי היא הא לא עביד מלאכה דחייב חטאת דגאזור משום נשיאה: **מטחינו כרחייס.** ואב מלאכה היא: **שור של פטם.** שפיטמו ושמן מאד ואינו ראוי למלאכה: **מהו.** למוכרו לעובד כוכבים: **אבל אי דאתי לכלל מלאכה אסור.** דמשהו ליה וחזו ליה לאחר זמן בידיה. ואע"ג דהשתא ליכא לאיתסא לנשיואי מיהו נפקא מינה מורכה למכור שאר שוורים לעובד כוכבים: **לא לשחיטה קיימא.** דכחושה ומשהו לה לגדל וולדות: **מקריבין.** מם ודורון למלך: **שור של פטם.** ועבודת זיון היתה: **מיסר ד' ריבבן.** הוליא ד' ריבואות ממון לבטל שלא יקריבוהו כיום אידם: **אלא למחר.** ולמיעקר פורתא מיכון: **וכי משהו ליה בריא ועביד מלאכה.** אתקפקפא היא כלומר ואי משהו ליה בריא תו למעבד מלאכה דקא בעית למיסריה: **בריא.** מתחזק: **וזידא.** פטם היה: **כר פורא.** שור שפטמוהו משהי ליה עד דכחיש: **ועביד על חד תרין.** כשוריס אחרים: **מתני' כסילקי.** לשון טירה גבוהה היא כדאמר בסדר יומא (דף כה.) לשכת הגזית כמין בסילקי גדולה היתה. ושם דנין בני אדם ומפילין אותו ומת: **גרדוס.** בנין אחד הוא לדון נפשות כמו שנים שעלו לגרדוס בר"ה (דף יח.): **אינטדיין.** מקום שעושין שם (ה) אינטלדיא שור כמו שור האינטלדין (כ"ק נט.) מנגח והורג אנשים ושחוק הוא להם: **כימה.** נמי כעין מגדל קלר הוא וגבוה כדאמר במס' סוטה (דף מא.) כימה של עץ עושים לו בעזרה ואנו קורין אותו אנמבר"א והיו עושין אותו לתוף משם אין להמיתו. וכבל אלה יש זוק לרבים וכדי שלא יתפש ישראל שם אסור לבנות עמהם: **כימוסיאות** גרסינן. בנין שאינו לצורך עבודת כוכבים (ה) ומפרש לקמן בפרק רבי ישמעאל (דף נג:) וקורין לו אלטו"ר דקתני בימוסיאות של עובדי כוכבים מותרין ומאי בימוס כימה של אבן אחת ומקריב זבחים דהוי תשמיש דתשמיש לעבודת כוכבים: **ומרחצאות.** בקרקע הן עשוין עמוקין מאד והמים נופלין מתחת ואנשים רוחצים מלמעלה ע"ג הנסריס: **ציפר.** אריוולד"ר. דרך עובדי כוכבים להעמיד דמות אפרוכיטא בבית המרחץ שלהן [לקמן מד:]: **גמ' כבהמה דקה לפירכום.** כדאמר גבי בהמה מסוכנת בשחיטת חולין (דף ט.) בהמה דקה שפשטה ידה אחר שחיטתה ולא החזירה אסורה דבהמה מסוכנת היא ואינה מותרת עד שתפרכס ואם לא פרכסה הויא כמתה קודם שחיטה ופיטור יד לדקה אינה אלא הוצאת נפש אבל גסה בין פשטה ולא כפפה בין כפפה ולא פשטה פירכוס היא וכשרה הכי מפרש התם ואינה דרכה לפשוט יד בהוצאת נפש הלכך שחט אינה גסה מסוכנת ולא פרכסה אלא פשטה ידה ולא החזירה אסורה: **אבל לא למכירה.** למיתני בתמהגא אלא כבהמה גסה היא ובכל מקום אין מוכרין: **הא.** אדי דלית ביה נחקא כגון אדי אדמא מיה גסה מוכרין להן וקשיא לרב וסייעתא לרב חנן: **כאדי שבור.** הא דקתני מתני' דאדי תרבות שדי בארי שבור: **ואליבא**

לפרסאי מרביעין דמגנו עלן. ונראה דאלן נמי שרינן השתא למכור לעובדי כוכבים כלי זיין מהאי טעמא: עליה ויולדת. ונזכר נמי יכול להרביעו על כמה נקבות: **אלמא** לא מקבלת זכר. ולא משום דבכר טריפה אינה יולדת דבפרק אלו טריפות (חולין דף מז:) בעי למימר לר' יהודה דיולדת אלא דלא מקבלת זכר וכדמשמע ליסנא מדלא קאמר אלמא דלא ילדה (ו): **אלא** תורת בהמה גסה מאי היא. קשה לימא דלית ליה מי נוסא את עצמו בעופות כרבנן וי"ל מדאסר רבי משום תורת כלי זיין משמע דאפילו המיומד לרביעה אדם דומה כ"ע דמי נוסא את עצמו וא"כ תורת בהמה גסה מאי היא וג' מחלוקות בדבר: **אבל** האי דאי משהי ליה אתי לכלל מלאכה. תימה ל"ל האי טעמא תיפוק ליה משום דאי משהי ליה לפיטום אתי למימר כחוש מכרו לו כי היכי דגזרי רבנן בשבורה דלא ליתי למימר דגאזר מכרה לו וי"ל דולדי בשבורה יש לגזור דכיון דרבנן אית להו מרביעין עליה זכר א"כ משהי לו זמן מרובה אבל זמן מועט דפיטום לית לן למיגזר אי לאו טעמא דחזי למלאכה: **אבל** האי דלשחיטה קאי. לאו דוקא נקט האי דהא בסתם שוורים גופייהו אמרינן אימור לשחיטה זביחה אלא להכי נקט הכי דאתא לאפוקי בהמה גסה דמתני' דמיירי בבהמה טמאה נקט הכי אבל בבהמה טהורה תלינן בשחיטה ואע"ג דסתם שוורים נמי לדלית זביחה:

מרי

(ו) אי אפשר ה"נ איכא דאמרי תריסין היינו טעמא דלא דכי שלים זייניהו קטלי בגוייהו ויש אומרים מוכרים להם תריסין דכי שלים זייניהו מערק ערקי אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה הלכה כיש אומרים אמר רב אדא בר אהבה אין מוכרין להן עששיות של ברזל מ"ט משום דחלשי מינייהו כלי זיין אי הכי אפילו מרי וחציני נמי אמר רב זביד בפרזלא הינדואה והאידנא דקא מזבנינן (ז) א"ר אשי לפרסאי דמגנו עילוון: עגלים וסייחים: תניא רבי יהודה מתיר בשבורה מפני שאינה יכולה להתרפאות ולחיות אמרו לו והלא מרביעין עליה ויולדת וכיון דמרביעין עליה ויולדת אתו לשהויה אמר להן לכשתלד אלמא לא מקבלת זכר: בן בתירא מתיר בסוס: תניא בן בתירא מתיר בסוס מפני שהוא עושה בו מלאכה שאין חייבין עליה חטאת ורבי אוסר מפני ב' דברים אחד משום תורת כלי זיין ואחד משום תורת בהמה גסה בשלמא תורת כלי זיין איכא דקטיל בסחופיה אלא תורת בהמה גסה מאי היא אמר רבי יוחנן לכשיזקין מטחינו ברחיים בשבת א"ר יוחנן הלכה כבן בתירא איבעיא להו שור של פטם מהו תיבעי לרבי יהודה תיבעי לרבנן תיבעי לרבי יהודה עד כאן לא קא שרי רבי יהודה אלא בשבורה דלא אתי לכלל מלאכה אבל האי דכי משהי ליה אתי לכלל מלאכה אסור או דלמא אפילו לרבנן לא קא אסרי התם אלא דסתמיה לאו לשחיטה קאי אבל האי דסתמיה לשחיטה קאי אפילו רבנן שרו ת"ש דאמר רב יהודה אמר שמואל של בית רבי היו מקריבין שור של פטם ביום אידם חסר ד' ריבבן שאין מקריבין אותו היום אלא למחר חסר ד' ריבבן שאין מקריבין אותו חי אלא שחוט חסר ד' ריבבן שאין מקריבין אותו כל עיקר מ"ט לאו משום דלמא אתי לשהוויי וליטעמיך שאין מקריבין אותו היום אלא למחר מאי טעמא אלא רבי מיעקר מילתא בעי וסבר יעקר ואתי פורתא פורתא וכי משהי ליה בריא ועביד מלאכה אמר רב אשי אמר לי זבידא בר תורא משהינן ליה ועביד על חד תרין: **מתני'** (ח) אין מוכרין להם דובין וארויות וכל דבר שיש בו נזק לרבים אין בונין עמהם בסילקי גרדום איצטדייא ובימה אבל בונין עמהם (ט) בימוסיאות ובית מרחצאות (י) הגיע (כ) לכיפה שמעמידין בה עבודת כוכבים אסור לבנות: **גמ'** אמר רב חנין בר רב חסדא ואמרי לה אמר רב חנן בר רבא אמר רב (כא) חיה גסה הרי היא כבהמה דקה לפירכום אבל לא למכירה ואני אומר אף למכירה מקום שנהגו למכור מוכרין שלא למכור אין מוכרין תנן אין מוכרין להן דובין וארויות ולא כל דבר שיש בו נזק לרבים טעמא דאית ביה נזק לרבים הא לית ביה נזק לרבים שרי אמר רבה בר עולא בארי שבור

ואליבא

(ח) אין מוכרין להן דובין וארויות מפני שיש בהן נזק לרבים כלומר מזיקין לרבים. הא חיה גסה שאינה מזקת שרי ופריק רבא בר עולא מתני' דדייקת מינה הא חיה שאינה מזקת לרבים שרי בארי שבור

מסורת הש"ס

(ו) [פי' כמו אם והרבה אי משמשים בלשון אם]. (ז) [ע' רש"י מולין ח: ד"ה מתלים וכו' גרס כמה דתמלין]. (ח) [כרא"ם אינה רב פפא]. (ט) [בטורות כ: תוספתא פ"ב ה"ח]. (י) שבת לד. [תוספתא פ"ב ה"ח]. (כ) [ע' תו"ט פ"ד מ"ג דמקמיים ד"ה בן בתירא דהתמנ"ם והר"ב לא גרסו להא]. (כא) [גיר' הערוך בערך דמים ג' דימוסיאות ועי' תוס' לקמן עמוד ב' ד"ה דימוסיאות וכן גרס הרב מנרעטרה ופ"ם בתרי"ט]. (כב) [תוס' הסיק לאלן הוא לקמן יט:]. (כג) [ועי' תוס' מולין מ: ד"ה ולאלמא וגומ' בטורות כ: ד"ה דלא]. (כד) [].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב אשי. נ"ב גירסת הה"ן וע"ש אין דאמר רב אחי מ'. (ב) רש"י ד"ה אינטדיין וכו' איצטדיונות כמו שור האינטדין שור שהוא מנגח והורג אנשים מרחוק ושחוק: (ג) ר"ח בימוסיאות וכו' שאינו לצורך עבודת כוכבים וקורין לו אלט"ר ומפרש לקמן בפ' ר' ישמעאל אחא דקתני בימוסיאות של עובדי כוכבים מותרין מאי מזבח ומאי בימוס בימס של אבן אחת מזבח של אבנים הרבה ומקריב עליה זבחים דהוי:

לעזי רש"י

מש"ש [משי"ש]. ע"מות.
פושיו"ר [פושיו"ר]. מעבר.
דולדורי"א [דולדורי"א]. מעצר (פיין ברזן).
אדינטי"א. להפיל.
אלמבר"א [אלמינבר"א]. בימה.
אלט"ר. מזבח.
אריוולד"י [אר"ק וולד"ן]. קמרון.

מוסף רש"י

שאינה יכולה להתרפאות. ולעשות מלאכה בשבת (בטורות ב:).

עין משפט נר מצוה

עד א מיי' פ"ט מהל' עבודת כוכבים הלכה ח ופי"ב מהל' רוצח הלכ' יב סמג לאוין מה טור ש"ע יו"ד סי' קנא סעי' ה:
עה ב מיי' שם הלכה ט ופי"ב מהל' רוצח הלכה יג טור ש"ע שם סעיף ו:
עו ג מיי' פ"ב מהל' שבת הלכה ד:
עז ד מיי' פ"ט מהל' עבודת כוכבים הלכה ח ופי"ב מהל' רוצח הלכ' יב סמ"ג לאוין מה טוש"ע יו"ד סי' קנא סעיף ה:
עח ה מיי' פ"ט מהל' עבודת כוכבים הלכ' יא שם שם טור ש"ע יו"ד סי' קמב סעיף כ:
עט ו מיי' פ"ד מהל' מאכלות אסורות הלכה יד סמג לאוין קלב טור ש"ע יו"ד סי' ח סעיף א:

רבינו חננאל

ויש אומרים מוכרין להן תריסין. אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה הלכתא כיש אומרים מאי טעמא דכי שלים זייניהו מיערק ערקי. (והא דאמרו אין מוכרין להן הריסין ויש אומרים מוכרין להן תריסין אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה הלכתא כיש אומרים). מ"ט עשתות של ברזל איקימנא בפרזלא הינדואה. והאידנא דמזבנינן לפרסאי משום דאגנו עילוואן. וכל מקום אין מוכרין להן בהמה גסה עגלים וסייחין שלמין ושבורין. בן בתירא מתיר בסוס. תניא בן בתירא מתיר מפני שעושה בו מלאכה שאין חייבין עליה חטאת. מי' רוכב עליו כלבר אבל אינו חורש עמו ולא מלאכה אחרת כיוצא בה ואע"ג דר' יהודה אוסר למכור סוס לעובד כוכבים מפני שני דברים אחד שהורג בסיתופיה מי' בידיו ושיניו [ועוד] כשמזקין מטחינו ברחיים: **ירושלמי** כשמזקין כותנו ברחיים הא אמר ר' יוחנן הלכה כבן בתירא ור' יהודה מתיר בשבו"ה שאינה יכולה להתרפאות ולחיות. הא דאמר רב יהודה אמר שמואל של בית ר' היו מקריבין שור של פטם ביום אידם. מי' זה שאמר מקריבין מנחה היו נוהגין לבית קיסר מלשון תרגום מנחה תקריבתא אבל לא להקרבה לעבודת כוכבים ח"ו. ואעפ"כ חסר ד' רבוון כלומר נתן שוחד כדי שלא יהיו מקריבין ומרדיגין אותו ביום אידם עצמו אלא למחר. ועוד השחיד שלא להדרינו לתן חי אלא שחוט. ואסיק' ביקש רבי לבטל הדבר ועשה מעט מעט. בשנה אחת ביטל מלשלחו לתן ביום אידם אלא למחר ובשנה אחרת ביטל מלשלחו חי אלא שחוט ובשנה אחרת ביטלו לגמרי: אמר רב אשי אמר לי זבידא בר תורא דפפטמינן ליה ומשהינן ועביד מלאכה כתרי תרי: **מתני'** אין מוכרין להן דובין וארויות ולא כל דבר

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com